RAPORT

z wyników badań zrealizowanych w ramach projektu „Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID”

Charakterystyka studenta doświadczającego epidemii

Streszczenie

Kryzys wywołany utrzymującą się dłuższy czas pandemią dotknął prawie wszystkich ludzi na ziemi, a sytuacja ta postawiła przed nimi wyzwanie i konieczność radzenia sobie z trudnymi emocjami jakie towarzyszyły im w tym czasie. Okres pandemii postawił wiele ludzi w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, utraty bliskich, częstej konieczności izolacji, utrudnionego dostępu do wielu rzeczy i punktów zapewniających bezpieczeństwo, a także podstawowe potrzeby ludzi. Celem raportu jest analiza problematyki i znaczenia kryzysu w czasie pandemii COVID-19 dla studentów oraz charakterystyka ich sytuacji socjo-demograficznej. W projekcie „Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID-19 badaniami objęto 200 studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie na różnych kierunkach. Z analizy przeprowadzonych ankiet wynika, że ponad połowa przebadanych osób studiowała w trybie stacjonarnym na kierunku psychologia. Około jedna czwarta przebadanych chorowała na COVID-19, co było potwierdzone testem. Zagrożenie koronawirusem spowodowało, że co czwarty badany często odczuwał silne emocje i stres. W trakcie lockdownu w 2020/2021 roku ponad trzy czwarte przebadanych studentów WSEI studiowało zdalnie.

Wprowadzenie

Pandemia wirusa powodującego chorobę COVID-19 spowodowała wiele zmian funkcjonowania, zmieniając niemal z dnia na dzień dotychczasowe aktywności człowieka. Wyjście do parku na spacer, zakupy w galerii handlowej, czy spotkanie ze znajomymi w pobliskiej kawiarni przestało być taką oczywistością, a wszechobecny i narastający stan zagrożenia wymusił na wszystkich inny model działania. Maseczki, zdalne nauczanie wprowadzone w szkołach i uczelniach, kwarantanna, stały się codziennością i doświadczeniem współczesnego człowieka przyczyniając się do narastania stanów kryzysowych (por. Pyżalski 2020).

Kryzys w obecnych czasach jest jednym z najczęściej używanych pojęć. Słowo „kryzys" pochodzi od greckiego „krino" i oznacza: punkt zwrotny, przełomowy; moment rozstrzygający; decydujący zwrot (Kopaliński 1994). Brammer (1984, s.145) definiuje kryzys następująco: Kryzys jest to stan dezorganizacji, w którym wspomagany doświadcza frustracji w zakresie ważnych celów życiowych lub głębokich zaburzeń swej linii życiowej i metod radzenia sobie ze stresem" (Brammer 1984). Pojęcie kryzysu odnosi się do takich zdarzeń stresowych, które przekraczają bądź zbliżają się do punktu szczytowego zdolności adaptacyjne człowieka lub grupy ludzi. W kryzysie dana osoba przechodzi przez następujące etapy (Pyżalski 2020):

1. Doświadczenie napięcia- wynik kumulacji wzrastających emocji (np. lęku, gniewu, strachu, złości). Następuje tu uruchomienie mechanizmów obronnych w postaci racjonalizacji, ucieczki w czynności zastępcze, podejmowanie działań zaradczych.
2. Wzrost napięcia- niezmieniająca się sytuacja uświadamia, że dotychczasowe działania są bezskuteczne. Bezradność i frustracja powodują występowanie konfliktów z innymi ludźmi.
3. Poszukiwanie nowych sposobów radzenia sobie z dyskomfortem- próba akceptacji zaistniałej sytuacji i wykorzystanie tego, co się ma. Na tym etapie zmienia się perspektywa problemu, człowiek zaczyna szukać pomocy u specjalistów, robi coś pożytecznego, przewartościowuje cele życiowe. W efekcie prowadzi to do odzyskania kontroli nad życiem i poczucia stabilizacji.
4. Poważne dysfunkcje w zachowaniu i/lub utrata kontroli emocjonalnej- są to konsekwencje braku złagodzenia kryzysu na etapie trzecim. W tej fazie człowiek

popada w bezsilność, co w rezultacie może doprowadzić do depresji, nerwicy, fobii, nadużywania różnych substancji psychoaktywnych itp.

W kryzysie człowiek nie jest w stanie znaleźć od razu wyjścia z sytuacji. Musi przejść proces adaptacji i dojrzewania do podjęcia adekwatnych działań w celu poradzenia sobie z zaistniałą sytuacją. Należy zwrócić uwagę, że na możliwość poradzenia sobie z kryzysem będą miały wpływ wcześniejsze osobiste przeżycia, doświadczenia życiowe, chęć uzyskania pomocy z zewnątrz, a także psychologiczne uwarunkowania(Pyżalski 2020).

W psychologii można wyróżnić między innymi kryzys rozwojowy, sytuacyjny, egzystencjonalny, emocjonalny, chroniczny. Kryzys rozwojowy (normatywny) jest to przełom nabywania nowych kompetencji i powstawania nowych całości, które łączą kompetencje stare, opanowane wcześniej i kompetencje nowe opanowane w aktualnym stadium rozwoju. Jakość rozwiązania kryzysu na danym etapie życia powoduje konstruktywne bądź destruktywne rozwiązywanie kryzysów w kolejnych etapach życia. (Strelau 2020) Kryzys sytuacyjny (nienormatywny) dotyka niektórych ludzi bez względu na wiek. Charakteryzuje się brakiem możliwości kontroli, nieprzewidywalnością, intensywnością czy szokującym charakterem. Może być wynikiem takich traumatycznych wydarzeń jak np. doświadczanie przemocy, porwanie, gwałt, śmierć bliskiej osoby, poważna choroba. Kryzys egzystencjonalny odnosi się do wewnętrznych konfliktów i lęków, związanymi z celem, sensem życia, wolnością, odpowiedzialnością itp. Może wynikać z konstatacji, że jakiś ważny okres w życiu został zaprzepaszczony np. kryzys połowy życia. (Brammer 2020). Kryzys emocjonalny charakteryzujący się wysokim poziomem napięcia emocjonalnego. Jest to stan nierównowagi psychicznej, emocjonalnej i fizjologicznej mający znaczenie zwrotne. Osoby w tym kryzysie są przestraszone, rozgniewane, niepewne, zmieszane i pełne poczucia winy. Kryzys chroniczny jest specyficzną sytuacją kryzysową rozwijająca się i zanikająca, wielokrotnie aktywizowaną w przebiegu stresu chronicznego. Jest to szczególny rodzaj kryzysu, który naznacza często całe życie danej osoby np. maltretowanej od wczesnego dzieciństwa.

Na zjawisko kryzysu składa się zazwyczaj kilka przyczyn, w których jedna dominuje i stanowi podłoże zaistniałego kryzysu, a zarazem może być punktem zwrotnym polepszającym lub pogarszającym zaistniałą sytuację (Sęk 2005).

Badania podłużne przeprowadzone w grupie 1927 studentów w Polsce wykazały, że zmniejszyła się liczba ankietowanych zadowolonych ze swojego życia z 80% do prawie trzech czwartych badanych, w tym zdecydowanie zadowolonych z niespełna jednej czwartej do 16%.

Spadła liczba osób mających dobrą kondycję psychofizyczną. Zmniejszył się odsetek studentów nieodczuwających bólu głowy z 44% do prawie jednej trzeciej, bólu brzucha z 67% do ponad połowy, niemających zawrotów głowy z ponad trzech czwartych do 63%, niemających problemów z zasypianiem z 59% do co czwartego przebadanego, osób niezdenerwowanych z jednej czwartej do 13%, osób nieprzygnębionych, pozbawionych złego nastroju z ponad jednej trzeciej do 18%, osób, którym nie brakuje energii z ponad jednej trzeciej do 13%, osób, które nie są rozdrażnione, nie mają złego humoru z co trzeciego przebadanego do 18%. Zły humor, obniżony nastrój, zdenerwowanie, bóle głowy stały się chroniczne w badanej zbiorowości studentów. Wśród badanych 59% doznało niepokoju, ponad połowa znudzenia, 46% wyczerpania, trochę mniejszy procent przebadanych odczuwał złość, a ponad jedna trzecia doświadczała osamotnienia albo smutku. Co czwarty z studentów stracił przekonanie, że życie jest bezproblemowe, prawie 40% straciło poczucie kontroli nad życiem. Wśród badanych najczęściej deklarowaną taktyką była walka z zagrożeniami (88% w I fali i 79% w II fali badań). Kolejną popularną strategią było odwracanie uwagi i angażowanie się w czynności zastępcze (w I fali 83%, w II fali 77%). W badaniu zaobserwowano wypalenie zdalną edukacją: 64% jest zmęczona, 62% objawia wyczerpanie psychiczne, 60% miewa wahania nastrojów, 59% ma mniejszą motywację do nauki, 56% nie jest wypoczęta nawet po weekendowej przerwie, połowa badanych stresuje się ujawnianiem swojego wizerunku w trakcie zajęć online. Wśród studentów zauważono znaczny spadek zainteresowania pandemią z 94% do 74%, odsetek „bardzo zainteresowanych" zmniejszył się z 53% do 18% (Długosz 2020).

Biorąc pod uwagę epidemię i psychologiczne reakcje na kryzys postanowiono odpowiedzieć na pytanie: Czym charakteryzują się studenci będący w sytuacji epidemii? W badaniu uszczegółowiono obszary dotyczące danych socjo-demograficznych, sytuacji i zachowania studenta w okresie pandemii, a także jego wiedzy na temat SarsCoV-2 i COVID-19.

Metodologia badań własnych

Narzędzia badawcze

W projekcie „Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID-19“przebadanych zostało 200 studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie na różnych kierunkach. W badaniu zostały wykorzystane ankiety COVID-S, które zawierały m.in. pytania o dane socjo-demograficzne; charakterystykę sytuacji studenta: zachorowanie/samoizolacja; test wiedzy o COVID; ankieta oceniająca strategie, metody, narzędzia radzenia sobie w sytuacji kryzysowej.

Narzędzia badawcze stanowiły: autorski kwestionariusz ankiety opisującej zachowanie studenta, składa się z 14 pytań zamkniętych zawierających strategię radzenia sobie z sytuacją kryzysową; autorski kwestionariusz ankiety dotyczący wiedzy studenta na temat SarsCov2 i COVID-19, zawierający 19 pytań zamkniętych dotyczących ogólnej wiedzy na temat wirusa, a także źródeł jej pozyskiwania; autorski kwestionariusz ankiety o sytuacji studenta w czasie pandemii COVID-19 w którego skład wchodzą 14 pytań zamkniętych opisujących okoliczności i przebieg choroby; autorski kwestionariusz ankiety zawierający dane socjo-demograficzne badanych studentów zawierający 19 pytań zamkniętych. Ankiety opracowane zostały przez studentów KN INNOWACJA.

Ogólna charakterystyka socjo-demograficzna studentów

W badaniu, w którym wzięło udział 200 studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie udział kobiet był większy (132 osoby), niż mężczyzn (68 osób). Prawie po tyle samo osób, bo ok. 33% zamieszkiwało wieś i duże miasto (powyżej 100 tys.). Mniejszy odsetek stanowiły osoby pochodzące z małego i średniego miasta. W trybie stacjonarnym studiowało 57,5% badanej populacji, a w niestacjonarnym 42,5% osób (patrz tabela 1). Ponad połowa badanych tj.112 osób studiowała na kierunku psychologii, 29 badanych na informatyce, 24 na pedagogice. Niewiele osób reprezentowało takie kierunki jak pielęgniarstwo (10), administrację (11), zarządzanie (6), logistykę (5), bezpieczeństwo wewnętrzne (2), mechanikę i budowę maszyn (1).

Tabela 1. *Tryb studiowania*

Tryb	Częstość	Procent
Stacjonarni	115	57,5
Niestacjonarni	85	42,5

Źródło: opracowanie własne

W badaniach przeważali studenci na studiach magisterskich 124 osoby tj.62%. Najmniej liczną grupę stanowili studenci na studiach inżynierskich 26 osób (13%). (tabela 2)

Tabela 2. *Tok studiowania*

Tok	Częstość	Procent
licencjat	50	25
Inżynierskie	26	13
Magisterskie	124	62

Źródło: opracowanie własne

Dwie trzecie przebadanych studentów WSEI stwierdziło, iż są to pierwsze studia jakie podjęli. Stanowili oni 74 % badanej populacji. (tabela 3).

Tabela 3. *Kolejne studia na uczelniach wyższych*

Studia	Częstość	Procent
Pierwsze	148	74
Drugie	44	22
Trzecie	8	4

Źródło: opracowanie własne

Najliczniejszą grupą wśród badanych studentów stanowiły osoby zatrudnione na etacie (samozatrudnienie), a mianowicie 68 osób. Dość liczne grono (28%) wykonywało pracę na podstawie umowy zlecenia i umowy o dzieło. (tabela 4).

Tabela 4. *Sytuacja zawodowa*

Zatrudnienie	Częstość	Procent
zatrudnienie na etat (samozatrudnienie)	68	34
Praca dorywcza, sezonowa, umowa zlecenie/umowa o dzieło	56	28
urlop macierzyński/wychowawczy	3	1,5
osoba bezrobotna i/lub poszukująca pracy	45	22,5
renta	7	3,5
zajmowanie się domem	15	7,5
na utrzymaniu rodziców	5	2,5
Opieka nad niepełnosprawnym członkiem rodziny	1	0,5

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa badanych studentów określiła swoją sytuację jako dobrą, a siedem osób jako trudną i jedna bardzo trudną. (tabela 5).

Tabela 5. *Sytuacja finansowa*

Sytuacja	Częstość	Procent
bardzo trudna	1	0,5
trudna	7	3,5
przeciętna	79	39,5
dobra	101	50,5
bardzo dobra	12	6

Źródło: opracowanie własne

Większość przebadanych studentów posiadała zwierzęta domowe tj. 64,5% (tabela 6)

Tabela 6. *Posiadanie zwierząt*

Zwierzęta	Częstość	Procent
tak	129	64,5
nie	71	35,5

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej osób, bo ponad jedna czwarta studentów posiadała psa, 26 osób kota, natomiast łącznie te zwierzaki posiadało 19% badanych. Pojedyncze jednostki posiadały inne zwierzęta takie jak rybki, szynszyla, świnka morską, królik. (Tabela 7)

Tabela 7. *Rodzaj posiadanego zwierzęcia*

Zwierzę	Częstość	Procent
pies	59	35,5
kot	26	29,5
Pies i kot	38	13,0
Kot i królik	1	19,0
szynszyla	1	0,5
rybki	1	0,5
Świnka morska	1	0,5
Pies i papuga	1	0,5
Królik	1	0,5

Źródło: opracowanie własne

Prawie połowa studentów na pytanie jak ocenia swój stan zdrowia określiła jako dobry, a po 46 osób zadeklarowało przeciętny i bardzo dobry. (tabela 8)

Tabela 8. *Ocena stanu zdrowia*

Stan zdrowia	Częstość	Procent
poniżej przeciętnego	9	4,5
przeciętny	46	23,5
dobry	99	49,5
bardzo dobry	46	23

Źródło: opracowanie własne

Wśród badanych studentów 68,5% zdeklarowało się jako osoby wierzące, a ok. 30% niewierzące. (tabela 9)

Tabela 9. *Deklaracja wiary*

Wiara	Częstość	Procent
tak	137	68,5
nie	63	31,5

Źródło: opracowanie własne

Ponad jedna czwarta studentów na pytanie czy w ciągu ostatniego roku podróżowałeś odpowiedziała, że nie. Natomiast 66 osób określiło, iż była to jedna podróż w roku. (patrz tabela 10)

Tabela 10. *Podróże w ciągu ostatniego roku*

Podróż	Częstość	Procent
nie	53	26,5
jeden raz	66	33
dość często	58	29
często	17	8,5
bardzo często	5	2,5
nie	1	0,5

Źródło: opracowanie własne

Wśród przebadanych studentów 156 osób stwierdziło, że nie posiada dzieci, a tylko 44 osoby posiadają maluchy. (patrz tabela 11)

Tabela 11. *Posiadanie potomstwa*

Dzieci	Częstość	Procent
tak	44	22
nie	156	78

Źródło: opracowanie własne

Wśród badanej populacji 104 studentów mieszka w domu jednorodzinnym, kolejne 92 osoby zamieszkuje budynki wielorodzinne, a pozostałe osoby stancje, akademiki i inne. (patrz tabela 12)

Tabela 12. *Rodzaj zamieszkiwanego budynku*

Rodzaj budynku	Częstość	Procent
Budynek wielorodzinny	92	46
Budynek jednorodzinny(dom)	104	52
Akademik/stancja	3	1,5
Inne	1	0,5

Źródło: opracowanie własne

Charakterystyka sytuacji studenta WSEI w okresie pandemii COVID-19

Kolejno, aby scharakteryzować sytuację studentów w czasie pandemii, zadawano im pytania dotyczące zagrożenia związanego z działaniem wirusa. Kwestie problematyczne miały związek z zachorowaniem, kwarantanną, a także formą wykonywania pracy i studiowania. W ciągu ostatniego roku akademickiego 52% badanych miało objawy charakterystyczne dla grypy bądź COVID-19. Na wykonanie testu na obecność SARS-CoV-2 została skierowana ponad jedna czwarta studentów, z kolei 121 osób nie miało żadnych wytycznych do przeprowadzenia testu. Niewielki odsetek badanych wykonywał kilkakrotnie test na obecność SARS-CoV-2. Wśród przebadanych 44 osoby stwierdziło, że chorowało na COVID-19 i było to potwierdzone testem. Ponad trzy czwarte studentów nie miało zdiagnozowanego wirusa. Niewielki procent studentów, bo tylko 6% przechodził COVID-19 bezobjawowo potwierdzony testem. Ponad 40% badanych przebywało na kwarantannie, natomiast odsetek ten zwiększył się, jeśli pod uwagę brane były osoby bliskie studentów będące w samoizolacji. Tylko dwie przebadane osoby chorując na COVID-19 przebywało w szpitalu, a dziewięciu studentów miało ciężki przebieg choroby. W wyniku zarażenia wirusem 19 badanych osób ujawniło śmierć wśród swoich bliskich, natomiast 27 osób stwierdziło, że zgon najbliższych był powiązany z inną chorobą przy jednocześnie pozytywnym wyniku testu na COVID-19. W trakcie lockdownu w roku akademickim 2020/2021 ponad trzy czwarte przebadanych studentów WSEI studiowało w trybie zdalnym, a tylko 46 osób hybrydowo. Zaledwie 33,5% badanych pracowało w systemie stacjonarnym, 4% straciło pracę, 10% osób wykonywało ją zdalnie, a trochę mniejszy procent hybrydowo. (Tabela 13)

Tabela 13. *Sytuacja studenta w czasie pandemii*

Pytania ankietowe skierowane do badanych studentów WSEI	Częstość	Procent
1.Czy w ciągu ostatniego roku akademickiego miałeś objawy chorobowe charakterystyczne dla grypy lub COVID-19?		
Tak	104	52,0

Nie	96	48,0
2.Czy byłeś kierowany na wykonanie testu na obecność SARS-CoV- 2?		
Tak		
Nie	52	26,0
0	17	8,5
	121	60,5
3.Czy byłeś chory na COVID - 19 (potwierdzone testem)?		
Tak	44	22,0
Nie	156	78,0
4.Czy przechodziłeś COVID - 19 bezobjawowo (potwierdzone testem)?		
Tak		
Nie	12	6,0
	188	94,0
5.Czy przebywałeś na kwarantannie?		
Tak	83	41,5
Nie	117	58,5
6.Czy ktoś z Twoich najbliższych przebywał na kwarantannie?		
Tak	137	68,5
Nie	63	31,5
7.Jeśli chorowałeś na COVID-19, czy przebywałeś w szpitalu?		
Tak	2	1,0
Nie	87	43,5
Nie dotyczy	111	55,5
8.Czy ktoś z Twoich najbliższych chorując na COVID-19 przebywał w szpitalu?		
Tak		
Nie	37	18,5
Nie dotyczy	104	52,0
	59	29,5
9. Czy miałeś ciężki przebieg COVID- 19?		
Tak	9	4,5
Nie	82	41,0
Nie dotyczy	109	54,5
11. Czy ktoś z Twoich najbliższych zmarł w wyniku COVID- 19?		
Tak	19	9,5
Nie	181	90,5
12. Czy ktoś z Twoich najbliższych zmarł na inną chorobę, ale jednocześnie miał potwierdzone zakażenie SARS CoV-2?		
Tak	27	13,5
Nie	173	86,5
13. W trakcie lockdownu w roku akademickim 2020/2021, pracowałem		

Zdalnie	88	44,0
System hybrydowy	20	10,0
Stacjonarnie	17	8,5
Straciłem pracę	67	33,5
	8	4,0
14.W trakcie lockdownu w roku akademickim 2020/2021, studiowałem:		
Zdalnie		
Hybrydowo	154	77,0
	46	23,0

Źródło: opracowanie własne

Wiedza studenta na temat SarsCoV-2 i COVID-19.

Następny obszar dotyczył zasobu wiedzy studenta WSEI na temat wirusa. Badani odpowiadali na pytania, które dotyczyły informacji w kwestii koronawirusa. Z ankiety wynika, że 28 osób nie szukało informacji odnośnie SarsCoV-2 i COVID-19, zaś 172 osoby szukały takich informacji. (tabela 14)

Tabela 14. *Studenci szukający informacji na temat SarsCoV-2 i COVID-19*

	Częstość	Procent
Tak	172	86,0
Nie	28	14,0

Źródło: opracowanie własne

Najczęstszymi źródłami pozyskiwania wiedzy w tym temacie były strony rządowe, tv, Internet, przedstawiciele zawodów medycznych, rodzina. Najmniej, bo 6 osób pozyskiwało informacje tylko w telewizji. To, że koronawirus przenosi się drogą kropelkową potwierdziło 188 osób badanych oraz 169 osób odpowiedziało, że wirus ten należy do grupy wirusów RNA. Z badania wynika, że 40 osób uważa, że psy i koty też mogą przenosić koronawirusa natomiast 160 osób przebadanych odpowiedziało, że wyżej wymienione zwierzęta go nie przenoszą. Odnośnie objawów i przenoszenia się koronawirusa 180 osób jest zdania, że objawy choroby pojawiają się między drugim a czternastym dniem od zakażenia oraz że przeciętny okres wylegania COVID-19 wynosi 5-6 dni. Zdecydowana większość osób badanych, bo aż 183 odpowiedziało, że koronawirus może przenosić się poprzez kontakt z takimi przedmiotami jak pieniądze, telefon, klamki czy przyciski w windzie, a zaledwie 17 osób jest zdania, że nie może. Prawie wszyscy odpowiedzieli, że objawami, które mogą bardzo wyraźnie wskazywać na zakażenie SARS-CoV-2 jest utrata węchu i/lub smaku, a tylko 2 osoby odpowiedziały przecząco. Aż 93% osób uważa, że osoba, która nie ma objawów może zarażać COVID-19. Ponad połowa osób badanych uważa, że lampa dezynfekująca (bakterio- i wirusobójcza) na promieniowanie UV może zabić wirusa SARS CoV-2. Z badań wynika, że 182 osoby badane uważają, że w przypadku pacjentów z ciężką postacią COVID-19, po około 5 dniach od pojawienia się pierwszych objawów występują duszności i trudności w oddychaniu. To, że wirus pojawił się w Chinach potwierdza 194 osoby a 6 osób badanych jest innego zdania. Tylko 16 osób badanych uważa, że po kontakcie z osobą zakażoną, w 100% dojdzie do zarażenia a 184 osoby przyjmują bardziej optymistyczną postawę twierdząc, że nie zawsze można się zarazić. Duży odsetek, bo aż 93% osób uważa, że istnieje szczepionka przeciwko koronawirusowi SARS-

CoV-2. Większość osób badanych (tj. 62,5%) uznaje, że COVID-19 powoduje więcej zgonów niż grypa sezonowa. Prawie wszystkie osoby badane (99%) odpowiedziało, że objawy SARS-CoV-2 mogą być podobne do grupy, czyli gorączka, kaszel i katar. Koronawirus jest niebezpieczny nie tylko dla osób starszych i z tym stwierdzeniem zgadza się 173 osoby. Na pytanie, czy koronawirus przenosi się przez klimatyzację 52 osoby odpowiedziały, że tak a 148 osób odpowiedziało, że nie może. A 170 osób badanych uznaje, że SARS-CoV-2 nie ginie w niskiej temperaturze.

Zachowanie studenta w czasie pandemii

Kolejnym przedmiotem badań było zachowanie studenta w okresie epidemii. Badani odpowiadali na pytania dotyczące strategii, metod, narzędzi radzenia sobie w sytuacji kryzysowej. Pandemia spowodowała, że łącznie 42% badanych studentów w obliczu kryzysu bardzo często i często poszukiwało informacji na temat COVID-19. Jedna czwarta badanych stwierdziła, że rzadko pozyskiwała dane o rozwoju choroby. Natomiast 41,5% studentów zastanawiało się częstokrotnie co może zrobić, żeby poradzić sobie ze stresem. Prawie 20% badanych systematycznie poszukiwało wsparcia w wierze, modliło się, medytowało. W celu zmniejszenia napięcia i niezastanawiania się notorycznie nad sytuacją łącznie 46% studentów często i bardzo często podejmowało różne aktywności i działania. W badanej populacji 33% osób rzadko i bardzo rzadko angażowało się w jakiekolwiek czynności mające na celu przyniesienie ulgi w zaistniałej sytuacji (tabela 15).

Tabela 15 *Podejmowanie aktywności*

	Częstość	**Procent**
Bardzo rzadko	23	11,5
Rzadko	43	21,5
Trudno powiedzieć	42	21,0
Często	74	37,0
Bardzo często	18	9,0

Źródło: opracowanie własne

Jedna trzecia studentów WSEI często szukała zrozumienia u innych, a tylko 15 osób bardzo często. Osoby, które miały trudności z określeniem czy poszukują wsparcia u drugiego człowieka stanowiły 17,5% przebadanej grupy. Natomiast 37% badanych często starało się znaleźć dobre strony tego co się wydarzyło, zastanawiało się co jest w życiu ważne (tabela 16).

Tabela 16. *Optymizm i przewartościowanie życia*

	Częstość	Procent
Bardzo rzadko	24	12,0
Rzadko	36	18,0
Trudno powiedzieć	48	24,0
Często	74	37,0
Bardzo często	18	9,0

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa studentów często i bardzo często powstrzymywała się przed pochopnym działaniem, starała się przeczekać kryzysowe sytuacje związane z pandemią. Prawie jedna trzecia badanych osób miała problem z określeniem czy zwleka z jakimkolwiek nieprzemyślanym działaniem (tabela 17)

Tabela 17. *Powstrzymywanie się przed pochopnym działaniem*

	Częstość	Procent
Bardzo rzadko	14	7,0
Rzadko	25	12,5
Trudno powiedzieć	60	30,0
Często	85	42,5
Bardzo często	16	8,0

Źródło: opracowanie własne

Wśród badanych 73 osoby przyjmowało sytuację pandemii jako nieodwracalną i starało się do niej przystosować. Z kolei 55 osobników bardzo rzadko i rzadko traktowało obecne realia jako coś co nie da się zmienić. Prawie tyle samo studentów miało problem z określeniem czy akceptuje obecną rzeczywistość jako nieodwracalną. Pandemia sprawiła, że 38% badanych często lub bardzo często odczuwało stres, silne emocje związane z sytuacją w jakiej się znalazło (Tabela 18).

Tabela 18. *Odczuwanie silnych emocji i stresu*

	Częstość	Procent
Bardzo rzadko	39	19,5
Rzadko	46	23,0
Trudno powiedzieć	39	19,5
Często	50	25,0
Bardzo często	26	13,0

Źródło: opracowanie własne

Prawie 30 % badanych studentów rzadko ignorowało sytuację pandemii i odrzucało fakty dotyczące wirusa COVID-19. Trochę mniejszy odsetek osób, bo 27,5% często starał się nie przejmować zaistniałą rzeczywistością związaną z epidemią (tabela 19)

Tabela 19. *Ignorowanie faktów i doniesień z mediów i prasy*

	Częstość	**Procent**
Bardzo rzadko	28	14,0
Rzadko	59	29,5
Trudno powiedzieć	44	22,0
Często	55	27,5
Bardzo często	14	7,0

Źródło: opracowanie własne

Doniesienia o wzrostach zakażeń koronawirusem spowodowały, że prawie połowa badanych studentów WSEI często lub bardzo często w celu odwrócenia uwagi angażowała się w czynności zastępcze typu oglądanie filmów, czytanie książek, granie w gry, a także więcej czasu poświęcała na spanie. Natomiast 37% osób stwierdziło, że robi to rzadko bądź bardzo rzadko. (Tabela 20)

Tabela 20. *Odwracanie uwagi*

	Częstość	**Procent**
Bardzo rzadko	28	14,0
Rzadko	46	23,0
Trudno powiedzieć	32	16,0
Często	61	30,5
Bardzo często	33	16,5

Źródło: opracowanie własne

Większość badanych w pandemii starała się nie rezygnować z swoich przyjemności, bądź robiła to rzadko lub bardzo rzadko. Tylko 2,5 % osób bardzo często zaprzestawało działań takich jak np. spotykanie się z znajomymi, uprawianie sportu. Niewielka część studentów, bo 9,5% często lub bardzo często szukała „pocieszenia" w alkoholu i/albo używała innych środków psychoaktywnych (tabela 21).

Tabela 21. *Używanie alkoholu i substancji psychoaktywnych*

	Częstość	**Procent**
Bardzo rzadko	119	59,5
Rzadko	38	19,0
Trudno powiedzieć	24	12,0

Często	12	6,0
Bardzo często	7	3,5

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa przebadanych studentów często lub bardzo często podchodziła do aktualnej rzeczywistości z dystansem i humorem. Prawie jedna trzecia osób rzadko lub bardzo rzadko potrafiła żartować z pandemii, zdystansować się do obecnej sytuacji. (Tabela 22)

Tabela 22. *Dystans sytuacyjny i humor*

	Częstość	**Procent**
Bardzo rzadko	25	12,5
Rzadko	38	19,0
Trudno powiedzieć	35	17,5
Często	70	35,0
Bardzo często	32	16,0

Źródło: opracowanie własne

WNIOSKI

W projekcie „Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID-19 badaniami objęto 200 studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie na różnych kierunkach.

Z analizy przeprowadzonych ankiet wynika, że:

- ponad połowa przebadanych osób studiowała w trybie stacjonarnym na kierunku psychologia.
- około jedna czwarta przebadanych chorowała na COVID-19, co było potwierdzone testem.
- zagrożenie koronawirusem spowodowało, że co czwarty badany często odczuwał silne emocje i stres.
- w trakcie lockdownu w 2020/2021 roku ponad trzy czwarte przebadanych studentów WSEI studiowało zdalnie
- studenci doświadczyli stresu i trudności związanej zarówno z sytuacją pandemii jak i ze zdalnym kształceniem
- dla większości studentów wsparciem było posiadanie zwierząt domowych

ZALECENIA

Zalecane są działania z poziomu różnych strategii profilaktycznych. Na profilaktykę składa się wiele różnego rodzaju działań, prof. Z. Gaś wyróżnił kilka rodzajów strategii profilaktycznych:

• Informacyjna. W ramach strategii udostępniono informacje dotyczące najbardziej interesujących wyników badań w formie edugrafik.

• Edukacyjna. Zaplanowano na przeszły rok akademicki serię warsztatów i działań we współpracy Akademickiego Centrum Wsparcia Rówieśniczego WSEI

W ramach strategii opracowano i upowszechniono następujące eudgrafiki:

Koło Naukowe "INNOWACJA" realizuje projekt pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Projekt Koła Naukowego „INNOWACJA" dotyczy reakcji na nagłe, ważne i nieprzewidziane zjawiska społeczne i cywilizacyjne.

W ramach projektu opracowywane są charakterystyki różnych grup studentów związane z ich działaniem w sytuacji pandemii (m.in. strategie, metody, narzędzia jakie stosują, aby poradzić sobie z sytuacją izolacji) w kontekście charakterystyki psychologicznej.

Projekt finansowany jest przez Ministerstwo w ramach konkursu „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje".

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

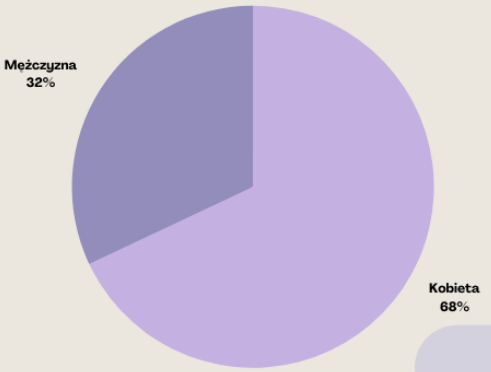

badaniami objęto grupę 200 studentów w tym 132 kobiety i 68 mężczyzn.

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 50 osób studiuje w toku licencjatu, 26 w toku inżynierskim, a 124 w toku magisterskim.

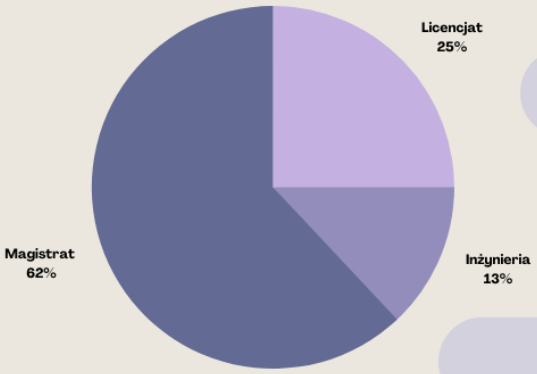

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 67 mieszka na wsi, 18 w małym mieście, 49 w średnim mieście, a 66 w dużym.

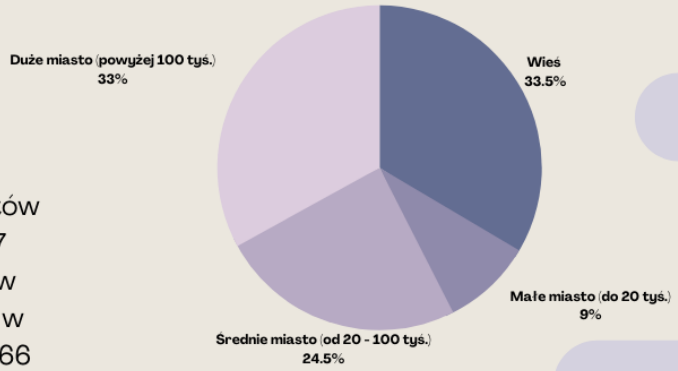

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 38 jest w związku małżeńskim, 83 w związku partnerskim, 78 nie jest obecnie w żadnym związku (jedna osoba jest wdową/wdowcem).

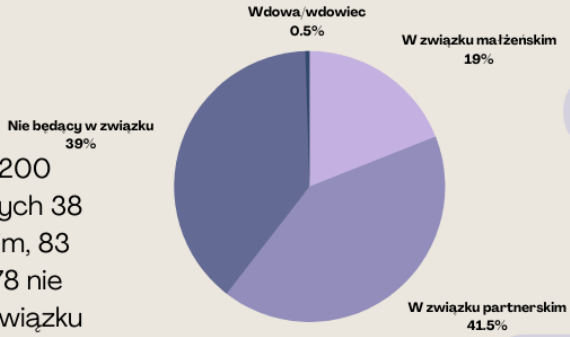

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których
112 osób studiuje na kierunku Psychologia, 29 na kierunku Informatyka,
24 na kierunku Pedagogika oraz 10 na kierunku Pielęgniarstwo.

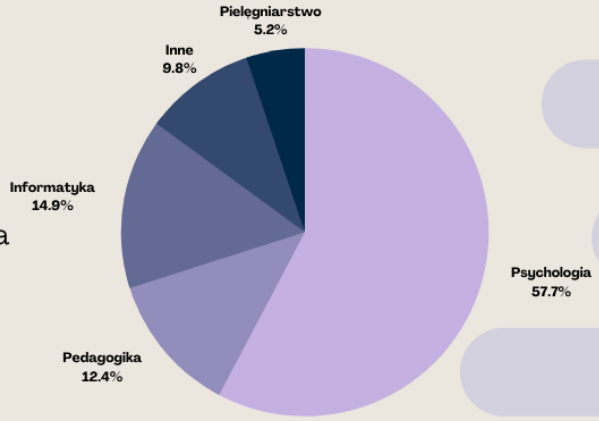

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 115 osób studiuje stacjonarnie, a 85 niestacjonarnie.

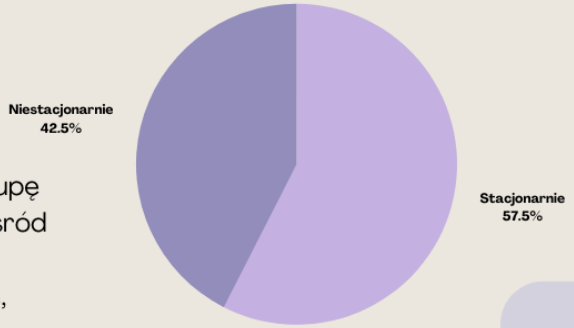

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów w wieku od 19 do 48 lat, a średnia wynosi 27,08.

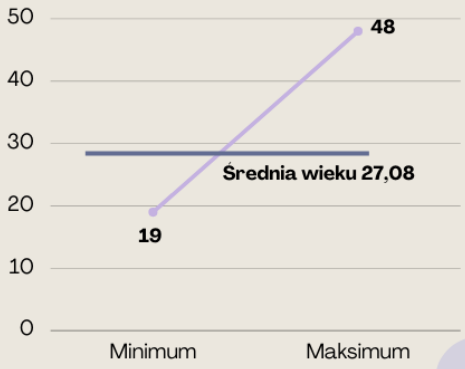

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów w której 44 osoby mają dzieci, a 156 nie.

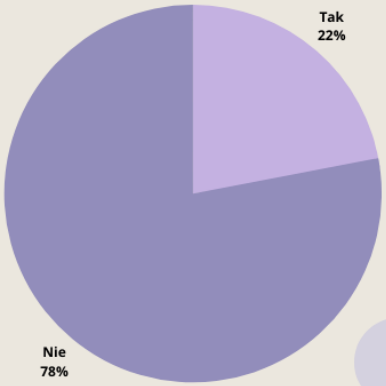

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 68 pracuje na pełen etat, 56 dorywczo, 45 pozostaje bezrobotnymi i/lub poszukującymi pracy.

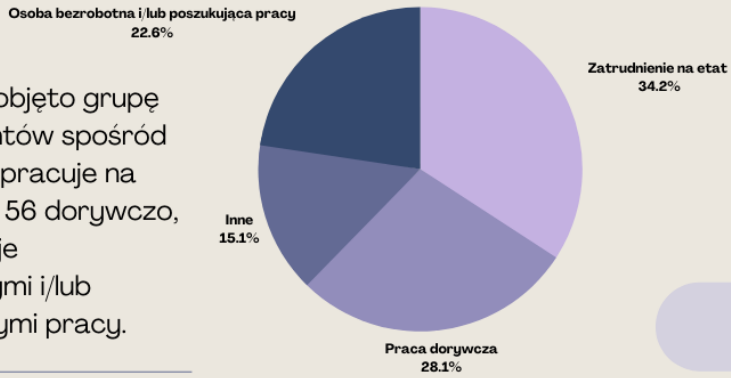

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

badaniami objęto grupę 200 studentów spośród których 32 osoby są na 1 roku studiów, 49 na drugim, 72 na trzecim, 30 na czwartym, a 17 na piątym.

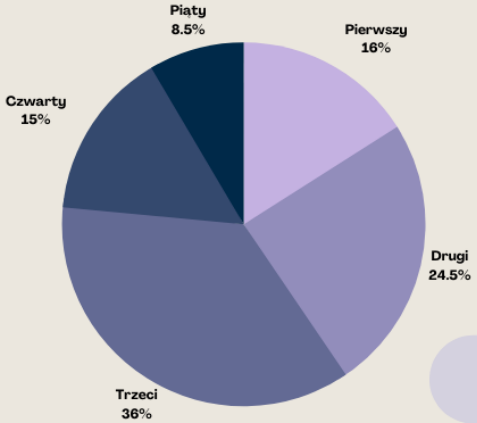

WSEI LUBLIN
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Na podstawie pogłębionych analiz, w ramach których wyznaczono m.in. grupy charakteryzujące się określoną osobowością, zasobami, bądź doświadczeniami związanymi z przechorowaniem opracowane kolejne edugrafiki:

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"DOSKONALENIE KOMPETENCJI BADAWCZYCH I CYFROWYCH STUDENTÓW KN INNOWACJA W REAKCJI NA PANDEMIĘ COVID"

zadano pytanie studentom Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Jak starali się radzić sobie ze stresem w trakcie pandemii Covid-19?

Bardzo rzadko używali alkoholu i/lub innych środków psychoaktywnych w "poszukiwaniu" pocieszenia.

Bardzo często starali się odwrócić swoją uwagę oglądając filmy, seriale, czytając książki, grając w gry lub wydłużając sen.

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"DOSKONALENIE KOMPETENCJI BADAWCZYCH I CYFROWYCH STUDENTÓW KN INNOWACJA W REAKCJI NA PANDEMIĘ COVID"

zadano pytanie studentom Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Czy koronawirus może przenosić się poprzez przedmioty: klamki, telefony, pieniądze czy przyciski w windzie?

183 z 200 osób badanych odpowiedziało na pytanie twierdząco.

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

wśród studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie

zbadano związek pomiędzy lękiem, stylami radzenia sobie ze stresem a nadzieją na sukces
wśród osób o wysokiej i niskiej wrażliwości na środowisko

Jak sobie radzą ze stresem osoby o wysokiej wrażliwości?

Czy jest coś co odróżnia je od osób o niskiej wrażliwości?

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Osoby wysoko wrażliwe charakteryzują się istotnie wyższym nasileniem lęku ale również...

- **prezentują wyższy poziom nadziei na sukces**
- **istotnie rzadziej wybierają styl skoncentrowany na emocjach**
- **nasilenie lęku w ich przypadku nie ma związku z poczuciem nadziei na sukces**

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Zbadano style radzenia sobie ze stresem u studentów WSEI w Lublinie o osobowości ekstrawertycznej oraz introwertycznej, którzy przechorowali COVID-19.

Jak myślicie - jakie style radzenia sobie ze stresem dominują wśród osób o osobowości ekstrawertycznej?

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Otrzymane wyniki wskazują na:

Osoby ekstrawertyczne, które przechorowały COVID-19, częściej niż osoby introwertyczne stosowały zadaniowy ale też unikowy styl radzenia sobie ze stresem.

W zakresie unikowego stylu radzenia sobie ze stresem preferują kontakty towarzyskie.

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Zbadano nasilenie poziomu myślenia o śmierci, pesymizmu i alienacji u studentów WSEI w Lublinie, którzy przechorowali i nie przechorowali COVID-19.

Jak sądzicie - czy osoby, które przechorowały COVID-19 charakteryzują się większym pesymizmem?

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Otrzymane wyniki wskazują na:

Brak istotnych różnic w zakresie objawów obniżenia nastroju pomiędzy osobami chorującymi, a nie chorującymi na Covid-19.

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Zalecane są działania z poziomu różnych strategii profilaktycznych.

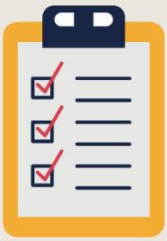

Na profilaktykę składa się wiele różnego rodzaju działań, prof. Z. Gaś wyróżnił kilka rodzajów strategii profilaktycznych m.in.:

informacyjną i edukacyjną

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

W ramach projektu Koła Naukowego "INNOWACJA" pt.:

"Doskonalenie kompetencji badawczych i cyfrowych studentów KN INNOWACJA w reakcji na pandemię COVID"

Informacyjna

- W ramach strategii udostępniono informacje dotyczące najbardziej interesujących wyników badań w formie edugrafik.

Edukacyjna

- Zaplanowano na rok akademicki 2022/2023 serię warsztatów i działań we współpracy z Akademickim Centrum Wsparcia Rówieśniczego WSEI w Lublinie
- Uzyskana wiedza daje podstawy dla planowania dalszych działań, a także form wsparcia studentów

WSEI LUBLIN WYŻSZA SZKOŁA EKONOMII I INNOWACJI W LUBLINIE

KNSP

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Uzyskana wiedza daje podstawy dla planowania dalszych działań a także form wsparcia studentów.

Bibliografia

Brammer, L. M. (1984). *Kontakty służące pomaganiu. Procesy i umiejętności*. Warszawa: SPP PTP.

Długosz, P. (2020). *Neurotyczne pokolenie koronawirusa? Raport z II fali badań krakowskich studentów* (str.3-4). Kraków: Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN

Doliński, D., Strelau, J. (2020). *Psychologia akademicka tom2*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Kopaliński, W. (1994). *Słownik wyrazów obcych*. Wiedza Powszechna.

Poleszak, W., Pyżalski, J. (2020). Psychologiczna sytuacja dzieci i młodzieży w dobie epidemii. W: *Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19* (s.7-9). Warszawa: EduAkcja Sp. z o.o.

Sęk, H (red.). (2005). *Psychologia kliniczna tom 2*. Warszawa: PWN.

Autorzy raportu:

Anna Rosikoń

Marta Wośko

Elżbieta Kosik

Marta Fatyga

Sylwia Zając